

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΤΜΧΠΠΑ) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ‘ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ-ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ’

ΚΑΙ

ΤΜΧΠΠΑ & ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ‘ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ’

ΜΑΘΗΜΑ: ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2016/2017, ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ECTS: 8

Τρίτη 18:00-21:00

ΤΕΛΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Αλέξιος Δέφνερ Καθηγητής (υπεύθυνος),

Εύα Ψαθά, ΕΔΠΙ ΠΘ

Συμμετοχή: Γεωργία Λάλου, Σωτηρία Κατσαφάδου & Νεοκλής Μαντάς,
Υποψήφιοι Διδάκτορες ΤΜΧΠΠΑ

1. Στόχοι

Ο κύριος σκοπός του μαθήματος είναι η κριτική αφομοίωση ζητημάτων ελεύθερου χρόνου (μια από τις τέσσερις κύριες λειτουργίες της πολεοδομίας, σύμφωνα με τη Χάρτα των Αθηνών) και η εμφάνιση σε ζητήματα βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, καθώς και η εξοικείωση με ορισμένες νέες ιδέες που σχετίζονται περισσότερο με τη σύγχρονη διεθνή εμπειρία. Οι κύριοι στόχοι του μαθήματος είναι:

- α) η παροχή γνώσεων για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας στρατηγικών ελεύθερου χρόνου και βιώσιμης αστικής ανάπτυξης,
- β) η ανάπτυξη δεξιοτήτων για την ανάλυση και αξιολόγηση των πολιτικών και το σχεδιασμό μιας αστικής στρατηγικής με επίκεντρο τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου (τουρισμός-πολιτισμός-αθλητισμός-διασκέδαση) και με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη,
- γ) η ειδικευμένη γνώση των ατόμων που ενδιαφέρονται να εργαστούν ως σύμβουλοι Τοπικής Ανάπτυξης, Πολιτιστικής Διαχείρισης αλλά όσο και ως στελέχη φορέων και εταιριών σχετικών με τις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

Το μάθημα θα στηριχθεί και στις τρέχουσες ερευνητικές δραστηριότητες και συνεργασίες του ΕΤΟΥΣΕΠ.

2. Περιεχόμενο

2.1. Αντικείμενα

Τα τελευταία 20-30 χρόνια αποτελούν μια περίοδο σημαντικών αναπροσαρμογών στη δομή και οργάνωση των πόλεων. Ειδικότερα, η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, οι παγκόσμιες αλληλεπιδράσεις και αλλαγές στην οικονομική διάρθρωση και τις παραγωγικές διαδικασίες, η διεθνοποίηση της οικονομίας και η Ευρωπαϊκή ενοποίηση, καθώς και μια σειρά δημογραφικών αλλαγών και πολιτικών παραγόντων, επηρεάζουν ριζικά την οικονομική και κοινωνική διάρθρωση των πόλεων με σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομική, κοινωνική, πολιτική, αλλά και χωρική οργάνωση τους. Οι παραδοσιακοί θεσμοί και τεχνικές δεν ανταποκρίνονται πλέον για την αποτελεσματική επίλυση των αστικών προβλημάτων. Ο στρατηγικός πολεοδομικός σχεδιασμός και η στρατηγική αστική ανάπτυξη αποτελούν μια σύγχρονη προσέγγιση που καλύπτει όλο το φάσμα των προβλημάτων δομής και λειτουργικότητας για την δημιουργία ενός βιώσιμου αστικού περιβάλλοντος.

Το μάθημα θα επικεντρωθεί σε αντικείμενα όπως: στρατηγικός σχεδιασμός, ανταγωνιστικότητα και μάρκετινγκ πόλεων, προσδιορισμός κριτηρίων για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, δημιουργική πόλη, μεγάλα γεγονότα, προστασία πολιτισμικής κληρονομιάς, ειδικοί χώροι (μουσεία, πολυκινηματογράφοι), σχεδιασμός για το χρόνο και τον ελεύθερο χρόνο στην πόλη. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του μαθήματος είναι η διεπιστημονική προσέγγιση της χωρο-χρονικής διάστασης του σύνθετου φαινομένου του ελεύθερου χρόνου (τουρισμός-πολιτισμός-αθλητισμός-ψυχαγωγία). Ειδικά για τον τουρισμό, η κοινωνική και οικονομική σημασία του έχει αρχίσει να αναγνωρίζεται (και σε βιβλιογραφικό επίπεδο), αργά αλλά σταθερά, και στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό θα αντιμετωπιστούν ζητήματα που σχετίζονται με την οικονομία, τη γεωγραφία, τη μεθοδολογία, την αξιολόγηση, το σχεδιασμό, το μάρκετινγκ, την πολιτική κ.ά.

2.2. Αρχικό Χρονοδιάγραμμα

Μάθημα	Αντικείμενο	Διδάσκων	Βασική βιβλιογραφία	Άλλα
1A 14/2	Εισαγωγικά για το μάθημα	Δέφνερ, Ψαθά		
14/2	Διανομή περιγράμματος μαθήματος & εκφώνησης εργασίας, Συζήτηση για τις εργασίες			
1B 14/2	Νέες έννοιες: η 'επιδεικτική κατανάλωση', ο 'χρόνος της διακριτικής ευχέρειας', η 'σιέστα', το 'χαμένο μέλλον', η 'οικονομία της προσοχής', η βαρεμάρα, ο 'αργός τρόπος ζωής',	Δέφνερ	Veblen 1899/1982, Kempf 2008/2009, Goodin κ.ά. 2008, Paquot 1998/2009, Auge 2008	Honore 2004, Frank 1998
2 21/2	Εισαγωγή στις Μορφές Τουρισμού και τη Διαχείριση Μεγάλων Γεγονότων (Ολυμπιακοί Αγώνες, Πολιτιστικές Πρωτεύουσες Ευρώπης) Ειδικά Θέματα: Μέτρηση Επιπτώσεων, Πολιτιστικός Προγραμματισμός, Χρηματοδότηση)	Ψαθά	Urry 2002, Getz, 2007, Langen & Garcia 2009, Κοκκώσης κ.ά 2011, Richards & Palmer 2010, Horner & Swarbrooke 2003,	Deffner και Labrianidis, 2005 Δέφνερ και Κουτσίανιά, 2003
21/2	Συζήτηση για τις εργασίες, Επιλογή θέματος εργασίας			

3 28/2	Πολιτιστικός και χρονικός σχεδιασμός (Η περίπτωση των Ελληνικών Πόλεων)	Δέφνερ	Δέφνερ 2002α, 1999/2006 και 2008,	Evans 2001, Greed 1999
4 7/3	Η ποιότητα ζωής στις πόλεις και ο ρόλος του ελεύθερου χρόνου και του τουρισμού	Ψαθά	Psatha and Deffner, 2012	Andriotis, 2009 Haworth, 1997
5 14/3	Πολιτιστικός τουρισμός και αστική αναγέννηση	Δέφνερ	Δέφνερ 1999/2012, Smith 2003	Κοκκώσης κ.ά. 2011, Judd & Feinstein 1999
6 21/3	1η Διόρθωση των εργασιών	Δέφνερ Ψαθά		
28/3	Συνέδριο MBT2			
7 4/4	Οι έννοιες της Δημιουργικής Πόλης και της Δημιουργικής Τάξης	Ψαθά	Landry 2004, Florida 2004, Δέφνερ κ.ά., 2009	Stephen, 2001 Van Aalst & Boogaarts, 2002
	ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΠΑΣΧΑ			
25/4	ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΑΤΠ			
8 2/5	Ενδιάμεση Παρουσίαση Εργασιών	Δέφνερ Ψαθά		
9 9/5	Μεθοδολογικά προβλήματα στην ανάλυση αναγκών: Η περίπτωση ανάπτυξης έργων για τον τουρισμό, τον πολιτισμό και τον ελεύθερο χρόνο	Συρακούλης	Στρατηγέα, 2015	
10 16/5	Κλιματική αλλαγή, ελεύθερος χρόνος, αστική ανάπτυξη και αστική αναγέννηση (Μελέτη περίπτωσης: Υπερθέρμανση του πλανήτη - μύθος ή πραγματικότητα;)	Δέφνερ	European Commission, 2009 Girardet, 2004/2008	Newman κ.ά., 2009 Stern, 2006
11 23/5 17.00-19.00. Γ3	Η τουριστική διάσταση της 'δημιουργικής πόλης'	Λάλου Ψαθά	Landry 2004, Florida 2004	Δέφνερ κ.ά., 2009
12 23/5 19:00-21:00	'Μετα-τουρίστας' και 'Κινηματογραφική Πόλη'. Προσέγγιση των εννοιών και σύνδεσή τους	Μαντάς Ψαθά	Urry J. 1990, Clarke B. D. 1997	Knox & Pinch 2000/2009 κεφ. 14.2, Shiel & Fitzmaurice 2001, Δέφνερ 1999/2002 κεφ. 2.5, Δέφνερ 2002β
13 30/5 16.00-18.00 Γ3	Μάρκετινγκ τόπου και τοπίο (Ντουμπάι και Νέα Ζηλανδία)	Κατσαφάδου Ψαθά	Δέφνερ & Καραχάλης 2012	Ashworth & Kavaratzis 2005, Dinnie 2011
30/5	Συζήτηση για τις εργασίες	Δέφνερ Ψαθά		

13/6 17:00- 21:00	Τελική παρουσίαση εργασιών	Όλοι		
20/6 18:00- 20:00	Εξετάσεις			

3. Προαπαιτήσεις

Δεν υπάρχουν ιδιαίτερες προαπαιτήσεις. Με δεδομένο ότι πρόκειται για μάθημα που προσφέρεται σε δυο μεταπτυχιακά προγράμματα, λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές προσεγγίσεις και εξειδικεύσεις των δύο προγραμμάτων.

4. Διδακτικές και μαθησιακές μέθοδοι

Το μάθημα συνδυάζει:

- διαλέξεις
- εκπόνηση και διορθώσεις ατομικών εργασιών
- σεμινάριο παρουσιάσεων εργασιών
- προβολή ταινίας

Το υλικό του μαθήματος (σημειώσεις, άρθρα, διαλέξεις, πρόσθετη βιβλιογραφία, αναθεωρημένο περίγραμμα, ανακοινώσεις κ.λπ.) θα μπαίνει στο e-class.

Θα πραγματοποιηθούν μια σειρά διαλέξεις των διδασκόντων και θα γίνουν δύο οργανωμένες διορθώσεις της εργασίας (εκ των οποίων η 2^η θα έχει το χαρακτήρα ενδιάμεσης παρουσίας) με την παρουσία όλων των φοιτητών. Στο τέλος του εξαμήνου οι φοιτητές θα παρουσιάσουν την εργασία τους. Η πρόταση για το θέμα της εργασίας θα πρέπει να υποβληθεί το αργότερο στο 2^ο μάθημα.

Εναλλακτικά, στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται ορισμένα θέματα εργασιών. Υπάρχει και η δυνατότητα πρότασης άλλων θεμάτων από τους φοιτητές (μετά από συνεννόηση με τους διδάσκοντες). Η βιβλιογραφία των θεμάτων θα επιλεγεί από τους φοιτητές. Το περίγραμμα και η βασική βιβλιογραφία (το πολύ τρεις πηγές) θα παραδίδεται πριν την παρουσίαση και θα μοιράζεται σε όλους. Το τελικό κείμενο θα υποβληθεί (σε 1 έντυπο και σε 2 CD τα οποία θα περιλαμβάνουν και την παρουσίαση) την ημέρα των εξετάσεων και θα πρέπει να έχει έκταση 5000 (ελάχιστο) - 8000 (μέγιστο) λέξεων. Η έκταση θα αναγράφεται στο εξώφυλλο της εργασίας, ενώ και στο CD θα αναγράφεται το ονοματεπώνυμο του ατόμου και ο τίτλος της εργασίας. Το χρονικό όριο της παρουσίας θα καθοριστεί από τον αριθμό των φοιτητών που θα επιλέξουν το μάθημα

Το κάθε άτομο μετά την επιλογή του θέματος θα κανονίσει μια συνάντηση με τον αντίστοιχο διδάσκοντα προκειμένου να διευκρινιστούν οι λεπτομέρειες για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας

Θέματα ατομικών εργασιών

1. Μάρκετινγκ της πόλης: εκπόνηση προ-σχεδίου μάρκετινγκ για συγκεκριμένη πόλη. Δυνατότητα γυρίσματος μιας ταινίας για την τουριστική προβολή μιας πόλης (μόνο για το ΠΜΣ 'Πολεοδομία-Χωροταξία')
2. Ειδικές περιπτώσεις σχεδιασμού για το χρόνο στην πόλη. Αναφορά στη σχέση με το χώρο. Δυνατότητα ανάλυσης της πόλης των 24 ωρών
3. Η πολιτική στην Ευρώπη (Ευρωπαϊκή Ένωση, μεμονωμένες χώρες) σε σχέση με τις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου στις πόλεις

4. Διαμόρφωση μιας πολιτιστικής στρατηγικής για ένα δήμο
5. Οι ‘δημιουργικές’ (πολιτιστικές) βιομηχανίες σε μία πόλη (π.χ. Θεσσαλονίκη, Βόλος). Δυνατότητα ανάλυσης και της ιστορικής διάστασης
6. Ειδικές περιπτώσεις χώρων: α) Στάδια, β) Πολυχώροι, γ) Ψυχαγωγικά πάρκα, δ) Εθνικά Πάρκα, ε) Παραδοσιακοί οικισμοί, στ) Συνεδριακά κέντρα, ζ) Καζίνο. Δυνατότητα ανάλυσης και της τουριστικής διάστασης.
7. Ειδικά/ μεγάλα γεγονότα, π.χ. Ολυμπιακοί Αγώνες (π.χ. 2004 στην Αθήνα), Θεσσαλονίκη ΠΠΝ 2014, Πολιτιστική Πρωτεύουσα Ευρώπης (Πάφος 2017), Ελευσίνα 2021: ζητήματα ανάπτυξης και/ ή σχεδιασμού και/ ή διαχείρισης. Δυνατότητα ανάλυσης και της τουριστικής διάστασης.
8. Αστικός τουρισμός: ζητήματα ανάπτυξης και/ ή σχεδιασμού. Δυνατότητα ανάλυσης και της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης
9. Η προστασία της πολιτισμικής κληρονομιάς στον αστικό χώρο: ζητήματα ανάπτυξης και/ ή σχεδιασμού και/ ή διαχείρισης. Δυνατότητα αναφοράς στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ΟΥΝΕΣΚΟ. Δυνατότητα έμφασης στα κέντρα των πόλεων
10. Η σημασία του τριτογενή τομέα στην ανάπτυξη και/ ή σχεδιασμό των πόλεων. Ανάλυση και προτάσεις πολιτικής. Αναφορά στην ‘οικονομία της νύχτας’. Δυνατότητα έμφασης στο εμπόριο και ειδικότερα στη σχέση αγορών και ψυχαγωγίας
11. Η αθλητική διάσταση της αστικής ανάπτυξης. Δυνατότητα συνδυασμού με την τουριστική διάσταση
12. Η αναπαράσταση της πόλης στον κινηματογράφο. Επιλογές: α) μία συγκεκριμένη πόλη σε διαφορετικές ταινίες (π.χ. Νέα Υόρκη), β) διαφορετικές πόλεις σε τρεις συγκεκριμένες ταινίες, γ) η πόλη γενικά σ’ ένα συγκεκριμένο κινηματογραφικό είδος (π.χ. φιλμ νουάρ), ή δ) η πόλη γενικά ή διαφορετικές πόλεις στο έργο ενός συγκεκριμένου σκηνοθέτη (π.χ. Φελλίνι). Δυνατότητα ανάλυσης και της τουριστικής διάστασης
13. Τα κύρια χαρακτηριστικά των πόλεων που δημιουργούνται ‘από το πουθενά’. Σύγκριση Λας Βέγκας-Ντουμπάι. Προοπτικές δημιουργίας μιας τέτοιας πόλης στη Ελλάδα; Δυνατότητα ανάλυσης και της τουριστικής διάστασης
14. Εναλλακτικές μορφές τουρισμού (π.χ. γαστρονομικός τουρισμός) (μόνο για το ΠΜΣ ‘Πολεοδομία-Χωροταξία’)
15. Ειδικές μορφές τουρισμού (π.χ. εικονικός τουρισμός, τουρισμός στο διάστημα, τουρισμός για μούζικαλ κ.ά.)
16. Αξιολόγηση των προοπτικών για την Ανταρκτική/Αρκτική: Τόπος εκδήλωσης εναλλακτικών μορφών τουρισμού ή τόπος μηδενικής ανάπτυξης;
17. Οι έξυπνες πόλεις (π.χ. Μασντάρ σε Άμπου Ντάμπι)
18. Χώροι πρασίνου στην πόλη: ζήτημα σχεδιασμού ή διαχείρισης, λίγοι μεγάλοι ή πολλοί μικροί χώροι διάσπαρτοι σε μια πόλη; (μόνο για το ΠΜΣ ‘Πολεοδομία-Χωροταξία’)
19. Σχέση δημιουργικής και πολυπολιτισμικής πόλης
20. Πολιτισμός, Συλλογικότητες και Τοπικές Πρωτοβουλίες/ (“bottom-up city”)/ Θερμοκοιτίδες – Συνεργατικοί Χώροι
21. Στρατηγικές Μάρκετινγκ Πολιτιστικής Κληρονομιάς – Σχεδιασμός Πολιτιστικών Διαδρομών
22. Πολιτιστικές Περιοχές: Περιπτώσεις Μελέτης από την Ελλάδα (Γκάζι, Μεταξουργείο, Λαδάδικα, Βαλαωρίτου) και το Εξωτερικό (Raval, Neukoeln, Hoxton, κλπ).
23. Φεστιβάλ και Αστική Ανάπτυξη (Μέτρηση Επιπτώσεων, Πολιτιστικός Προγραμματισμός, Χρηματοδότηση, Crowdfunding)
24. «Εναλλακτικές» πολιτιστικές δραστηριότητες και Αστική Πολιτιστική Οικονομία, Νεανικοί Αστικοί Πολιτισμοί (graffiti, hip-hop, parkour, skate, κ.ά.)
25. Δημιουργία Σχεδίου Διαχείρισης Αστικού Προορισμού
26. Στρατηγικές Μάρκετινγκ/Branding για την προσέλκυση νέων κατοίκων.
27. Πολιτικές Συνεργασίας Μουσείων: Η περίπτωση των «5Μ» στη Θεσσαλονίκη, Κίνηση Μουσείων στην Αθήνα, Museum Clusters, κ.λπ.
28. Σχεδιασμός και Διαχείριση για Οικογένειες με παιδιά (π.χ. Θεματικά Πάρκα)
29. Εφαρμογές Gaming και Διαχείριση Πολιτιστικής Κληρονομιάς

30. Καταγραφή και ανάλυση των πολιτιστικών πόρων επιλεγμένων πόλεων ή αστικών περιοχών. Σύγκριση στο χώρο ή το χρόνο.

31. Ο σχεδιασμός του ήχου στην πόλη

5. Μέθοδοι αξιολόγησης/ βαθμολόγησης

Ο τελικός βαθμός του μαθήματος προκύπτει ως εξής:

Τεύχος εργασίας:	40%
Παρουσίαση εργασίας:	20%
Υποχρεωτική διόρθωση και ενδιάμεση παρουσίαση	15%
Εξετάσεις	15%
Γενική συμμετοχή στο μάθημα	10%

Η παράδοση και η παρουσίαση της εργασίας, όπως και η συμμετοχή στις εξετάσεις, είναι υποχρεωτικές προκειμένου να θεωρηθεί ότι ένας/μία φοιτητής/τρια έχει περάσει το μάθημα.

6. Βιβλιογραφία (με * σημειώνονται οι κύριες πηγές)

Encyclopaedias, Companions, Handbooks, Readers

- *Birch, E. (2008) *The Urban and Regional Planning Reader*, London: Routledge
- Bridge, G. and S. Watson (2002) (eds) *The Blackwell City Reader*, Oxford: Blackwell.
- Bridge, G. and S. Watson (2003) (eds) *A Companion To The City*, Oxford: Blackwell.
- Caves, R.W. (ed.) (1995) *Exploring Urban America: An Introductory Reader*, Thousand Oaks: Sage.
- *Caves, R.W. (ed.) (2005) *The Encyclopedia of the City*, London: Routledge.
- Cowan, R.H. (2005) *The Dictionary of Urbanism*, Tisbury: Streetwise Press.
- *Fainstein, S. and Campbell, S. (eds) (1996/2001) *Readings in Urban Theory*, Oxford: Blackwell.
- Geyer, H.S. (ed.) (2002) *International Handbook of Urban Systems: Studies of Urbanization and Migration in Advanced and Developing Countries*, Cheltenham: Edward Elgar.
- *Gottdiener, M., Budd, L. (2005) *Key Concepts in Urban Studies*, London & Thousand Oaks: Sage Publications Inc.
- *Hall Tim, Hubbard Phil, Short John R. (επ.) (2008) *The Sage Companion to the City*, Los Angeles: Sage.
- *Le Gates R.T. and Stout F. (eds) (1996/2007), *The City Reader* (London: Routledge).
- Merlin, P., Choay, F. (eds) (1988/ 2000) *Dictionnaire de L'Urbanisme et L'Aménagement*, Paris: Presses Universitaires de France.
- Miles, M., Borden, I., Hall, T. (eds) (2000/2003) *City Cultures Reader*, London: Routledge.
- *Paddison, R., Lever, B. (eds) (1999) *Handbook of Urban Studies* (London: Sage).
- *Pile, S., Thrift, N. (eds) (2000) *City A-Z*, London: Routledge.
- *Wheeler, S. M., T. Beatley (eds) (2004/2008) *The Sustainable Urban Development Reader*, London: Routledge.
- Whittick, A (ed.) (1974/1980) *Encyclopedia of Urban Planning*, Krieger Publishing Company

Ξενόγλωσση

- Allen, J., O'Toole, W, McDonnell, I., Harris, R.(2005), *Festival and Special Event Management*, Third Edition, Milton Australia
- Andriotis, K. (2009) 'Community Attitudes towards Tourism Development' SciTopics (http://www.scitopics.com/Community_Attitudes_towards_Tourism_Development.html - Retrieved December 2011
- Ashworth G. J., Voogdt H. (1990) *Selling the City: Marketing Approaches in Public Sector Urban Planning*, London: Belhaven Press.
- Ashworth G, Kavaratzis M. (eds.) (2010), *Towards Effective Place Brand Management: Branding European Cities and Regions*, Cheltenham (UK): Edward Elgar Publishing

- Betsill Michele Merrill και Bulkeley Harriet (2003) *Cities and Climate Change: Urban Sustainability and Global Environmental Governance*, London; New York: Taylor & Francis.
- Berg van den L. and Braun E. (1999) "Urban competitiveness, Marketing and the need for Organizing capacity" *Urban Studies*, **36**(5-6), pp. 987-999
- Braun, E. (2011), "Putting city branding into practice", *Journal of Brand Management*, **19** (4): 257-267.
- Braun, G. O. (ed.) (1994) *Management and Marketing of Urban Development and Urban Life*, Berlin: Dietrich Reimer Verlag.
- Brindley T. (2000) "Community roles in urban regeneration: New partnerships on London's South Bank" *City*, **4**(3), pp. 363-377
- Brooks, H. *et al* (1984) *Public, Private Partnership*, American Academy of Arts and Sciences, Cambridge: Ballinger
- Chapain C. & Comunian R. (2010), "Enabling and Inhibiting the Creative Economy: The Role of the Local and Regional Dimensions in England", *Regional Studies*, **44** (6), 717-734
- Chevrant-Breton M. (1997) "Selling the World City: a comparison of promotional strategies in Paris and London" *European Planning Studies*, **5**(2), 137-161
- Couch, Chris, Fraser, Charles, Percy, Susan (επ.) (2003) *Urban Regeneration in Europe*, Oxford, UK: Blackwell.
- Comunian, R. (2011), "Rethinking the creative city: the role of complexity, networks and interactions in the urban creative economy", *Urban Studies*, **48** (6):1157-1179.
- Deffner, A., Bourdakis, V. (2010) 'Can Urban Planning, Participation and ICT Co-exist? Developing a Curriculum and an Interactive Virtual Reality Tool for Agia Varvara, Athens, Greece' στο C. Nunes Silva (επ.) *Handbook on Research in E-Planning: ICTs for Urban Development and Monitoring*, Hershey, PA: IGI Global, σελίδες 268-285.
- Deffner, A. Konstadakopulos, D., Psycharis, Y. (eds) (2003) *Culture and Regional Economic Development in Europe: Cultural, Political and Social Perspectives*, Volos: University of Thessaly Press. [άρθρο Deffner]
- *Deffner, A., Labrianidis, L. (2005) "Planning Culture and Time and in a Mega Event: Thessaloniki as the European City of Culture,1997", *International Planning Studies*, Vol. 10, No. 3-4, 2005, pp. 241-264.
- Deffner, A., Metaxas, T. (2009) 'Cultural development and the determinants of the satisfaction of the vision of a city/place: Some empirical evidence from European cases', *Tourism Today*, 9, Autumn, 44-64.
- Deffner, A., Metaxas, T. (2010a) 'The City Marketing Pilot Plan of Nea Ionia, Magnesia, Greece: An Exercise in Branding', *Journal of Town and City Management*, vol. 1 (1): 58-68.
- *Deffner, A., Metaxas, T. (2010b) Place marketing and branding cultural images in Southern Europe: Nea Ionia, Greece and Pafos, Cyprus' στο G. Ashworth και M. Kavaratzis (eds) *Towards Effective Place Brand Management: Branding European Cities and Regions*, Cheltenham and Northampton, MA: Edward Elgar, σελίδες 49-68.
- Dinnie K.(ed.) (2011) *City branding: Theory and cases*, Palgrave MacMillan, Basingstoke
- Donnellan C, Dean C. & Pratt A.C. (2010) "Tate Modern: Pushing the limits of regeneration", *City, Culture and Society*, **1** (2): 79-87.
- *ECTP (European Council of Town Planning) (2002) *Try it this Way. Sustainable Development at the Local Level*, ECTP, Bolzano.
- Ellis G. and McKay S. (2000) "Belfast: City management profile" *Cities*, **17**(1), pp. 47-54
- *European Commission (2009) *Promoting Sustainable Development in Europe: Achievements and Opportunities*, Luxembourg.
- Florida R. (2002) *The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*, Basic Books, New York.
- Frank, G. (1998) *Ökonomie der Aufwertsamkeit*, München: Carl Hanser.
- *Getz, D. (2007) *Event Studies: Theory, Research and Policy for Planned Events*, Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Giddens, A. (2009/) *Η Πολιτική της Κλιματικής Αλλαγής* [κεφ. 5 Επιστροφή στο σχεδιασμό?]

- *Girardet, H. (2004/2008) *Cities People Planet: Liveable Cities For A Sustainable World*, Chichester: Wiley-Academy.
- Gold, John Robert, Gold, Margaret M. (2005) *Cities of Culture: Staging International Festivals and the Urban Agenda, 1851-2000*, Aldershot, England and Burlington, VT: Ashgate.
- Gold, John Robert, Gold, Margaret M. (επ.) (2007) *Olympic Cities: City Agendas, Planning and the World's Games, 1896-2012*, London and New York: Routledge.
- Gold J. and Ward S.V. (eds) (1994), *Place Promotion: The Use of Publicity and Marketing to Sell Towns and Regions*, Chichester: John Wiley & Sons.
- *Goodin Robert E.; James Mahmud Rice; Antti Parpo; Lina Eriksson (2008) *Discretionary Time: A New Measure of Freedom*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Greed C. (επ.) (1996α) *Implementing Town Planning: The Role of Town Planning in the Development Process* (Harlow: Longman).
- Greed C. (επ.) (1996β) *Investigating Town Planning: Changing Perspectives and Agendas* (Harlow: Longman).
- Greed C. (επ.) (1999) *Social Town Planning*, London: Routledge.
- Hall C. M. και Page S. (1999/2005), *Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space* (London: Routledge).
- Hall P. (1988/2002), *Cities of Tomorrow: An Intellectual History of Urban Planning and Design in the Twentieth Century*, Oxford: Blackwell.
- Hall, P., Pfeiffer, U. (2000) *Urban Future 21*, London: E & FN Spon.
- Haworth J. (ed.) (1997) *Work, Leisure and Well being*, London: Routledge.
- Hazel, G., Parry, R. (2004) *Making Cities Work*, Chichester: Wiley-Academy.
- Healey, P. (1997/2005) *Collaborative Planning: Shaping Places in Fragmented Societies*, Basingstoke: Macmillan.
- Healey P. (2007) *Urban Complexity and Spatial Strategies: Towards A Relational Planning for Our Times*, London and New York: Routledge.
- Heebels B., and Van Aalst I., (2010), “Creative Clusters in Berlin: Entrepreneurship and the quality of place in Prenzlauer Berg and Kreuzberg”, *Geografiska Annaler: Series: Human Geography*, 92, No 4, pp. 347-363.
- *Honoré, C. (2004) *In Praise of Slow: How a Worldwide Movement is Challenging the Cult of Speed*, London: Orion. [βλέπε και <http://www.carlhonore.com>]
- Hopkins, L. D. (2001) *Urban Development: The Logic of Making Plans*, Washington: Island Press.
- Horner, S., Swarbrooke J. (2003), *Leisure Marketing: A Global Perspective*, London Butterworth-Heinemann
- *Inskeep, E. (επ.) (1994/2001) *National and Regional Tourism Planning: Methodologies and Case Studies*, London: World Tourism Organization/ Routledge, Τα Παραρτήματα, σελίδες 60-77.
- Judd D., Feinstein S. (Eds) (1999). *The Tourist City*, Yale University Press, New Haven/London.
- *Karachalis, N. (2011), «The regeneration of inner city neighbourhoods and the role of cultural industries: The case of Psiri in Athens». In Cremaschi M., Eckhard F. (eds.), *Changing Places, Urbanity, Citizenship, and Ideology in the New European Neighbourhoods*, pp.142-159 Techne Press, Amsterdam
- Karachalis, N., Deffner, A. (2011), «Cultural Industries, Creative Clusters and City Branding: The Case of Athens», Εισήγηση στο European Urban Research Association Conference “The City without Limits”, 23-25 Ιουνίου, Κοπεγχάγη 2011.
- *Karachalis, N. Deffner A. (2012), “Rethinking the Connection Between Creative Clusters and City Branding: the Cultural Axis of Piraeus”, *Quaestiones Geographicae*. Volume 31, Issue 4, pp. 87-97.
- *Kavaratzis M and Ashworth GJ, 2005, City branding: an effective assertion of identity or a transitory marketing trick?, *Tijdschrift Voor Economische en Sociale Geografie*, Vol. 96, No. 5, pp. 506-514.
- Kavaratzis, M. & Hatch, M.J. (2013) ‘The Dynamics of Place Brands: an identity-based approach to place branding theory’. *Marketing Theory* 13 (1) 69-86.
- Kazepov, Y. (ed.) (2004) *Cities of Europe: Changing Contexts, Local Arrangements and the Challenge to Urban Cohesion*, Oxford: Blackwell. [με CD-ROM]

- Kolb, B. (2006) *Tourism Marketing for Cities and Towns: Using Branding and Events to Attract Tourists*, Amsterdam: Elsevier
- Konken, M. (2004) *Stadtmarketing: Kommunikation mit Zukunft*, Messkirch: Gmeiner-Verlag.
- Kuper, Simon & Stefan Szymanski (2009) *Soccernomics: Why England Loses, Why Germany and Brazil Win, and Why the U.S., Japan, Australia, Turkey and Even India Are Destined to Become the New Kings of the World's Most Popular Sport*, New York: Nation Books/Perseus Group.
- *Landry, C. (2000/2008) *Creative City: A Toolkit for Urban Innovators*, Earthscan Publications.
- Landry, C. (2006) *The Art of City Making*, London: Earthscan Publications.
- Landry C., Greene L., Matarasso F. and Bianchini F. (1996) *The Art of Regeneration: Urban Renewal Through Cultural Activity* (Stroud: Comedia).
- Langen F., Garcia B. (2009), *Measuring the Impacts of Large Scale Cultural Events: A Literature Review*, Impacts 2008, Liverpool.
- *Leite, C. (2008) 'Reinventing Sao Paulo at the Urban Sustainability Age', pdf.
- McCarthy J. (1998) "Reconstruction, regeneration and re-imaging: the case of Rotterdam" *Cities*, **15**(5), pp. 337-344
- McGill R. (1998) "Viewpoint: Urban Management in Developing Countries" *Cities*, **15**(6), pp. 463-471
- *Mennell, B. (2008) *Cities and Cinema*, London: Routledge.
- Metaxas T., 2006. Implementing Place Marketing Policies in Europe: A Comparative Evaluation Between Glasgow, Lisbon and Prague, *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 1 (4), 399-418.
- *Metaxas, T. (2009a) 'Place Marketing, Strategic Planning and Competitiveness: The case of Malta', *European Planning Studies*, 17 (9): 1357-1378.
- *Metaxas T. (2010) 'Place Marketing, Place Branding and Foreign Direct Investments: Define their relationship in the frame of Local Economic Development Process', *Place Branding and Public Diplomacy*, 6 (3): 228-243.
- Metaxas, T. και Deffner, A. (2008) 'Marketing, management and promotion policies of city image: defining the role and the contribution of public museums in Greece', στο Μπούνια, Α., Νικονάκου, Ν. και Οικονόμου, Μ. (επ.) *Η Τεχνολογία στην Υπηρεσία της Πολιτισμικής Κληρονομιάς: Διαχείριση, Εκπαίδευση, Επικοινωνία, Καλειδοσκόπιο*, Αθήνα, σελίδες 117-130.
- *Metaxas T., Kallioras D. (2007) Cities' economic development and regional competitiveness: the case of Larissa-Volos dipole in Thessaly region, *Review of Economic Sciences*, 12, 115-136.
- Miles Malcolm, Hall Tim (επ.) (2003) *Urban Futures: Critical Commentaries on Shaping the City*, London and New York: Routledge.
- Miller D. and Holt-Jensen A. (1997) "Bergen and Seattle: a Tale of Strategic Planning in Two Cities" *European Planning Studies*, **5**(2), pp. 195-214
- Mommaas H., (2004), "Cultural Clusters and the Post-Industrial City: Towards the Remapping of Urban Cultural Policy", *Urban Studies*, 41(3), pp 507-532.
- *Newman, Peter, Timothy Beatley & Heather Boyer (2009) *Resilient Cities: Responding to Peak Oil and Climate Change*, Washington: Island Press.
- Opaschowski, Horst W. (1998/2008) *Einführung in die Freizeitwissenschaft*, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Paddison R. (1993) "City marketing, image reconstruction and urban regeneration", *Urban Studies*, **30**(2), 339-49.
- Psatha, E., Deffner, A (2012), "The complex relationship between leisure, culture and tourism from the perspective of the quality of urban life ", Proceedings of the 52nd ERSA Congress, Bratislava, Slovakia (CD-ROM)
- Register, R. (2002/2006) *Ecocities: Rebuilding Cities in Balance with Nature*, Gabriola: New Society Publishers.
- Richards, G. Palmer, R. (2010) *Eventful Cities: Cultural Management and Urban Regeneration*. Routledge: London
- *Riddell, R. (2004) *Sustainable Urban Planning: Tipping the Balance*, Oxford: Blackwell.
- Roberts, P. and Sykes, H. (eds) (2000) *Urban Regeneration: A Handbook*, London: Sage.

- Sachs-Jeantet C. (1995) “Managing Social Transformations in Cities, A Challenge to Social Sciences”, *Management of Social Transformation-MOST*, Discussion Paper No. 2.
- Schmittner, Anna (2006) *Musical-Tourismus im Deutschsprachigen Raum*, Saarbrücken: VDM Verlag Dr. Müller.
- Shaw, G. and Williams, A. M. (1994/200) *Critical Issues in Tourism: A Geographical Perspective*, Oxford: Blackwell.
- Shiel M., T. Fitzmaurice (eds) (2001) *Cinema and the City: Film and Urban Societies in a Global Context*, Oxford: Blackwell.
- Short, J. R. (1996) *The Urban Order: An Introduction to Cities, Culture and Power*, Oxford: Blackwell.
- Smyth, H. (1994) *Marketing the City: The Role of Flagship Developments In Urban Regeneration*, Glasgow: E&FN Spon
- Souliotis N., (2012) Cultural economy, sovereign debt crisis and the importance of local contexts: the case of Athens, *Cities*, Online Paper [4 July 2012]
- *Stephen A. (2001) ‘The contemporary museum and leisure: Recreation as a museum function’ *Museum Management and Curatorship*, vol. 19, no. 3, pp. 297-308.
- *Stern, N. (2006) *Stern Review: The Economics of Climate Change*, executive summary, pdf.
- Stern, N. (2009) *Blueprint for a Safer Planet: How We Can Save the World and Cause Prosperity*, London: Vintage
- Urban Development Unit- World Bank (2003) *Local Economic Development*, Washington, D.C.: the World Bank
- *Van Aalst, I. and Boogaarts, I. (2002) ‘From museum to mass entertainment: the evolution of the role of museum in cities’, *European Urban and Regional Studies*, 9(3), pp. 195-209.
- Wates, N. (2000) *The Community Planning Handbook*, London: Earthscan.
- Williams, S. (1995), *Outdoor Recreation and the Urban Environment* (London: Routledge).
- *Wood, P. Landry, C. (2008) *The Intercultural City: Planning for Diversity Advantage*, London: Earthscan Publications.
- World Bank (2000) *Cities in Transition: World Bank Urban and Local Government Strategy*, Washington, D.C.: the World Bank
- *World Tourism Organization [WTO] (1998) *Guide for Local Authorities on Developing Sustainable Tourism*, Madrid: World Tourism Organization.

Ελληνόγλωσση

- Ανδρικοπούλου, Ε. και Καυκαλάς, Γ. (επ.) (2000) *Ο Νέος Ευρωπαϊκός Χώρος: Η Διεύρυνση και η Γεωγραφία της Ευρωπαϊκής Ανάπτυξης*, Αθήνα: Θεμέλιο. [άρθρα Οικονόμου και Γετίμη]
- *Ανδρικοπούλου, Ε., Γιαννακού, Α., Καυκαλάς, Γ., Πιτσιάβα-Λατινοπούλου, Μ. (2007) *Πόλη και Πολεοδομικές Πρακτικές: Για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη*, Αθήνα: Κριτική. [κεφάλαια 4, 10 και 17]
- Αραβαντινός Α. (1984/2007) *Πολεοδομικός Σχεδιασμός: Για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου*, Αθήνα: Συμμετρία
- Αραβαντινός Α. (2002) ‘Δυναμικές και σχεδιασμός κέντρων στην πόλη των επόμενων δεκαετιών-προς συγκεντρωτικά ή αποκεντρωτικά σχήματα;’, *Αειχώρος*, 1 (1), 6-29.
- Αραβαντινός, Α. και Κοσμάκη, Τ. (1988), *Υπαίθριοι Χώροι στην Πόλη: Θέματα Ανάλυσης και Πολεοδομικής Οργάνωσης Αστικών Ελεύθερων Χώρων και Πρασίνου* (Αθήνα: Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο). Το κεφάλαιο ‘Απαιτήσεις σε επιφάνεια’, σελίδες 137-169.
- Αυδίκος Θ. (2014) *Πολιτιστικές Βιομηχανίες στην Ελλάδα*, Αθήνα: Επίκεντρο.
- Auge, M. (2008) *Πού Χάθηκε το Μέλλον;* Αθήνα: Πολύτροπον.
- Βερνίκος Ν., Δασκαλοπούλου Σ., Μπαντιμαρούδης Φ., Μπούμπαρης Ν., Παπαγεωργίου Δ., (επ.) (2005) *Πολιτιστικές Βιομηχανίες, Διαδικασίες, Υπηρεσίες, Αγαθά*, εκδ. Κριτική.
- Bianchini F. και Parkinson M. (επ.) (1993/1994), *Πολιτιστική Πολιτική και Αναζωογόνηση των Πόλεων: Η Εμπειρία της Δυτικής Ευρώπης* (Αθήνα: Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης).
- Βρυχεία, Α. και Λωράν, Κ. (επ.) (1993) *Συμμετοχικός Σχεδιασμός: Θεωρητικές Διερευνήσεις - Ιστορία των Ιδεών και των Πρακτικών - Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις*, Αθήνα: ΤΕΕ.

- Γετίμης Π., Καυκαλάς Γ. (επ.) (2003) *Μητροπολιτική Διακυβέρνηση - Διεθνής Εμπειρία και Ελληνική Πραγματικότητα*, ΙΑΠΑΔ, Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο. [Γετίμης -Γρηγοριάδου-Μαραβάς και Σπανού]
- Γετίμης Π., Καυκαλάς Γ., και Μαραβέγιας Ν. (επ.) (1994), *Αστική και Περιφερειακή Ανάπτυξη: Θεωρία - Ανάλυση και Πολιτική* (Αθήνα: Θεμέλιο)
- Γοσποδίνη, Α. (επ.) (2008) *Διάλογοι για το Σχεδιασμό του Χώρου και την Ανάπτυξη*, Αθήνα: Κριτική.
- Γοσποδίνη, Α., Χριστοπούλου, Ο., Ψυχάρης, Γ. (επ.) (2000) *Δεκαεπτά Κείμενα για το Σχεδιασμό, τις Πόλεις και την Ανάπτυξη: Συλλογικός Τόμος για τα Δέκα Χρόνια Λειτουργίας του Τμήματος Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, 2000. [Δέφνερ και Οικονόμου]
- Δέφνερ Α. (1998) “Ελεύθερος Χρόνος και Κοινωνικότητα στον Αστικό Χώρο”, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τ. 96-97, Β'-Γ' 1998, σελίδες 7-35.
- *Δέφνερ Α. (1999/2006), *Σχεδιασμός για τον Ελεύθερο Χρόνο (Τουρισμός-Πολιτισμός-Αθλητισμός)*. Πανεπιστημιακές Παραδόσεις (Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας). [κεφάλαια 1, 2, 3, 5, 8, 9, 10]
- Δέφνερ Α. (2000) “Οι Πολιτιστικές Βιομηχανίες στην Αθήνα ως Περίπτωση Πολιτιστικού Σχεδιασμού“, στο Γοσποδίνη, Α., Χριστοπούλου, Ο., Ψυχάρης, Γ. (επ.) *Δεκαεπτά Κείμενα για το Σχεδιασμό, τις Πόλεις και την Ανάπτυξη*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, σελίδες 251-296.
- *Δέφνερ Α. (2002α) “Η Σημασία της Σύνδεσης Πολιτιστικού και Χρονικού Σχεδιασμού για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Πόλεων”, *Τόπος*, τεύχος 18-19, 197-213.
- Δέφνερ Α. (2002β) “Νέα Υόρκη: μια ταινία ντοκυμαντέρ”, *Αειχώρος*, Τόμος 1, Τεύχος 1, 2002, σελίδες 160-168.
- Δέφνερ Α. (2004) “Μπορεί η Ψυχαγωγία να Αποτελέσει Αντικείμενο Σχεδιασμού; Η Περίπτωση των Εστιατορίων στο Πολεοδομικό Συγκρότημα της Πρωτεύουσας”, στο Οικονόμου κ.ά. σελίδες 173-184.
- Δέφνερ, Α. (2008) “Οι Πολυκινηματογράφοι στην Ελλάδα: ‘Τοπικοί’ ή ‘Παγκόσμιοι’ Χώροι;”, στο Γοσποδίνη (επ.), σελίδες 149-168.
- *Δέφνερ, Α. (2009) “Τα θεματικά πάρκα ως σημείο σύγκλισης Πολεοδομίας, Πολιτισμού και Τουρισμού” στο *25 Κείμενα για το Σχεδιασμό και την Ανάπτυξη του Χώρου: Συλλογικός Τόμος για τα 20 Χρόνια Λειτουργίας του Τμήματος Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, 2009, σελίδες 263-293.
- Δέφνερ, Α., Κουτσιανά, Ε. (2003) “Μεγάλα Γεγονότα, Ολυμπιακές Πόλεις και η Ανάπτυξη του Τουρισμού: Η Περίπτωση του Βόλου”, στο Δ. Λαγός (επιμ.) *Τουρισμός και Περιφερειακή Ανάπτυξη: Οι Επιπτώσεις των Ολυμπιακών Αγώνων 2004*, Αθήνα: Σύνδεσμος Ελλήνων Περιφερειολόγων, 91-123.
- Δέφνερ, Α., Μεταξάς, Θ. (2006) “Ταυτότητα, Εικόνα και Μάρκετινγκ των Πόλεων: Η Περίπτωση της Νέας Ιωνίας στο Νομό Μαγνησίας” στο Κοκκώσης, Χ., Ψυχάρης, Γ., Φώτης, Γ. (επιμ.) *Περιφερειακή Επιστήμη και Πολιτική: Ελλάδα και Βαλκάνια*. 7ο Εθνικό Συνέδριο του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Εταιρείας Περιφερειακής Επιστήμης, Αθήνα: Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, σελίδες 143-165.
- *Δέφνερ, Α., Μεταξάς, Θ., Συρακούλης, Κ., Θ. Παπαθεοχάρη (2009) “Μπορεί ένας πολιτιστικός πόρος να λειτουργήσει ως καταλύτης της ανάπτυξης μιας πόλης; Η περίπτωση του Μουσείου Καπνού της Καβάλας” στο *Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης*. Τόμος 2, Βόλος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, σελίδες 829-836.
- *Δέφνερ Α., Καραχάλης Ν., (επιμ.) (2012), *Marketing και Branding του Τόπου: Η Διεθνής Εμπειρία και η Ελληνική πραγματικότητα*, Βόλος Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Βόλου (ISBN 978-960-9439-14-5).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1998/1999) *Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Πλαίσιο Δράσης*, Βρυξέλλες.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1999) *Η Ευρώπη των Πόλεων: Κοινοτικές Δράσεις σε Αστικό Περιβάλλον*, Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

- *Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2004) *Προς μια Θεματική Στρατηγική για το Αστικό Περιβάλλον*, Βρυξέλλες 11.2.2004 COM (2004)60 Τελικό.
- *Hall, T (1998/2005) *Αστική Γεωγραφία*, Αθήνα: Κριτική. [πολιτιστικές βιομηχανίες: σσ. 89-93, πρόσφατη αστική αλλαγή: σσ. 138-145, κεφ. 7: Μεταμορφώνοντας την εικόνα της πόλης, πολιτιστικά ζητήματα: σσ. 216-220, κεφ. 9: Βιώσιμη αστική ανάπτυξη]
- *Harris, David (2004/2011) *Ελεύθερος Χρόνος: Θεωρία και Πράξη*, Αθήνα: Πλέθρον.
- Ινστιτούτο Worldwatch (2007) *Η Κατάσταση του Κόσμου 2007: Το Αστικό μας Μέλλον*, Αθήνα: Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη. [κεφ. 1 και 8]
- Ινστιτούτο Worldwatch (2010) *Η Κατάσταση του Κόσμου 2010: Ο Πολιτισμός μας σε Μετάβαση- Από την Κατανάλωση στην Αειφορία*, Αθήνα: Καθημερινή.
- *Καραχάλης Ν. (2010), «Συγκεντρώσεις πολιτιστικών επιχειρήσεων και αστική αναζωογόνηση: Διαπιστώσεις από την περιοχή του Ψυρή» στο Ψυχάρης Γ., Φώτης Γ. (επιμ.), *Αστική Ανάπτυξη στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
- Καραχάλης Ν. (2010), «Πολιτιστικές περιοχές, Αστική Ανάπλαση και Εξευγενισμός στην Αθήνα, το Μάντσεστερ και τη Βαρκελώνη», Άρθρο αποδεκτό προς δημοσίευση στα πρακτικά του 9^{ου} Πανελληνίου Γεωγραφικού Συνεδρίου, Χαροκόπειο 4-6 Νοεμβρίου 2010, Αθήνα σελ. 423-432.
- *Κοκκώσης, Χ., Τσάρτας, Π. (2001) *Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον*, Αθήνα: Κριτική [κυρίως τα κεφάλαια 3, 6 και 13]
- *Κοκκώσης, Χ., Τσάρτας, Π., Γρίμπα, Ε. (2011) *Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Αθήνα: Κριτική.
- Κόνσολα Ντ., Καραχάλης Ν. (2010), «Πολιτιστική Δράση και Τοπική Ανάπτυξη: Τα φεστιβάλ στις ελληνικές πόλεις της περιφέρειας», άρθρο στο Μητούλα Ρ. (επ.), *Πρακτικά 16^{ου} Συνεδρίου Συλλόγου Ελλήνων Περιφερειολόγων - Η Περιφερειακή Διάσταση της Νέας Στρατηγικής Ευρώπη 2020*, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο - ΣΕΠ, Αθήνα (2010), σελ. 364-375.
- Κόνσολα, Ν. (2006) *Πολιτιστική Ανάπτυξη και Πολιτική*, Αθήνα: Παπαζήσης.
- Κορωνάιου Α. (επ.) (1996), *Κοινωνιολογία του Ελεύθερου Χρόνου* (Αθήνα: Νήσος).
- Kempf, H. (2007/2008) *Πώς οι Πλούσιοι Καταστρέφουν τον Πλανήτη*, Αθήνα: Κασταλία.
- *Κνοχ, Ρ., Ριντς, Σ. (2000/2009) *Κοινωνική Γεωγραφία των Πόλεων*, Αθήνα: Σαββάλας.
- Λαλένης Κ. (2003) Από τις Λαϊκές Συνελεύσεις στους Φορείς Εταιρικών Σχέσεων Ιδιωτικών και Δημόσιων Συμφερόντων: Ανασκόπηση των Συμμετοχικών Διαδικασιών στον Πολεοδομικό Σχεδιασμό στην Ελλάδα κατά την τελευταία 20ετία.
- *Le Corbusier (1943/1987), *Η Χάρτα των Αθηνών*, Αθήνα: Ύψιλον. [σελίδες 65-71 και 91-94].
- Lefebvre, H. (1967/2007) *Δικαίωμα στην Πόλη - μαζί με το Χώρος και Πολιτική* (1972/2007), Αθήνα: Κουκίδα.
- Μαλούτας Θ. (επ.) (1995), *Βόλος: Αναζήτηση της Κοινωνικής Ταυτότητας*, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής. Ιδιαίτερη σχέση με το μάθημα έχει κυρίως το άρθρο του Δέφνερ, και δευτερευόντως τα άρθρα των Μαλούτα, Σαγιά και Οικονόμου-Μπεριάτου.
- Μαλούτας Θ. και Οικονόμου Δ. (επ.) (1992), *Κοινωνική Δομή και Πολεοδομική Οργάνωση στην Αθήνα*, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής. Ιδιαίτερη σχέση με το μάθημα έχει κυρίως το άρθρο του Δέφνερ, και δευτερευόντως τα άρθρα των Μαλούτα, Μαλούτα-Οικονόμου, και Οικονόμου.
- Μεταξάς, Θ. και Αυγερινού Β. (2004) 'Ανταγωνιστικότητα και μάρκετινγκ της πόλης: Η περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων ως «mega» γεγονότα, *Discussion Paper ΤΜΧΠΠΑ*, Series 10 (15): 375-406.
- Μεταξάς Θ., Λαλένης Κ. (2006), 'Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός ως τύπος σχεδιασμού και ως εργαλείο αποτελεσματικής Αστικής Διαχείρισης', *Αειχώρος*, 5 (1), 4-37.
- Μοδινός Μ. και Ευθυμιόπουλος Η. (επ.) (2000) *Η Βιώσιμη Πόλη*, Αθήνα: ΔΠΕ-Στοχαστής.
- Μπάτσου, Β. (επ.) (1998) 'Λήμματα', στο Γ. Σημαιοφορίδης και F. Infussi (επ.) *Οι Προκλήσεις της Ελληνικής Πόλης*, Αθήνα: ΑΓΕΤ Ηρακλής, σελίδες 254-258.
- Middleton, V., Hawkins R. (1998/2004) *Τουριστικό Μάρκετινγκ για Βιώσιμη Ανάπτυξη*, Αθήνα: Κριτική.
- Οικονόμου Δ. (επ.) (2001) *Ο Διεθνής Ρόλος της Αθήνας: Σημερινή Κατάσταση και Στρατηγική για την Ανάπτυξή του*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

- *Οικονόμου Δ. και Πετράκος Γ. (επ.) (1999/2005) *Η Ανάπτυξη των Ελληνικών Πόλεων, Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις Αστικής Ανάλυσης και Πολιτικής*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας-Gutenberg. [κυρίως: Δέφνερ, δευτερευόντως: Οικονόμου-Πετράκος, Πετράκος-Οικονόμου, Γιαννακού-Καυκαλάς και Κοκκώσης]
- Οικονόμου, Δ., Σαρηγιάννης, Γ., και Σερράος, Κ. (επιμ.) (2004) *Πόλη και Χώρος από τον 21ο στον 21ο Αιώνα: Τιμητικός Τόμος για τον Καθηγητή Αθανάσιο Ι. Αραβαντινό*, Αθήνα/ Βόλος: ΕΜΠ/ ΤΜΧΠΠΑ/ ΣΕΠΟΧ.
- ΠΕΚΚ [Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου] (2002) *Κινηματογραφημένες Πόλεις: Η Πόλη στον Κινηματογράφο και τη Λογοτεχνία*, Αθήνα: ΠΕΚΚ/ Πατάκης.
- *Ραquot, Τ. (1998/2009) *Η Τέχνη της Σιέστας*, Αθήνα: Ποταμός.
- Ρέντζος, Γ. (2006) *Ανθρωπογεωγραφίες της Πόλης: Διεπιστημονική, Διαθεματική και Διαπολιτισμική Προσέγγιση του Αστικού Φαινομένου*, Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Stevenson, D. (2003/2007) *Πόλεις και Αστικοί Πολιτισμοί*, Αθήνα: Κριτική. [κεφ. 2: Τοπία της σκιάς και της κάπνας, κεφ. 3: Οι πόλεις της διαφοράς, κεφ.4: Νόημα και μνήμη, κεφ. 5: Σχεδιάζοντας την πόλη, γλωσσάρι]
- Στρατηγέα, Α. (2015) *Θεωρία και Μέθοδοι Συμμετοχικού Σχεδιασμού*, Αθήνα: ΣΕΑΒ
- *Τσάρτας, Π. (2010) *Ελληνική Τουριστική Ανάπτυξη: Χαρακτηριστικά, Διερευνήσεις, Προτάσεις*, Αθήνα: Κριτική.
- *Veblen, T. (1899/1982), *Η Θεωρία της Αργόσχολης Τάξης* (Αθήνα: Κάλβος).